

Komunikat Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie. Prawo chroni jerzyki i ich siedliska.

2011-05-17

Komunikat Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie Prawo chroni jerzyki i ich siedliska

W związku z trwającym sezonem lęgowym ptaków, przylotem jerzyków oraz kulminacyjnym okresem prowadzenia wszelkiego rodzaju prac remontowych i termomodernizacyjnych budynków mieszkalnych, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie przekazuje następujące informacje i zwraca się o właściwe stosowanie przepisów z zakresu ochrony gatunkowej ptaków.

Fot. Mariusz Grzeniewski

Wiele gatunków ptaków wybiera, czasami z konieczności, na swoje siedliska budynki mieszkalne w miastach. Stałymi bywalcami naszych miast są: jerzyki, wróble, mazurki, kawki, gołębie miejskie, pustułki, sikory, jaskółki oknówki.

Wszystkie wymienione powyżej gatunki są na terenie Polski objęte ochroną gatunkową.

Na szczególną uwagę zasługują jerzyki, gdyż to właśnie dla populacji tego gatunku prace termomodernizacyjne niosą największe zagrożenie.

JERZYK *Apus apus*

Gatunek ptaka z rodziny jerzyków. Długość ciała ok. 16 cm, rozpiętość skrzydeł ok. 40 cm, ciężar 30-58 g. Cały ptak jest matowoczarny, z wierzchu ma słaby granatowy połysk, na podbródku ma małą, białą plamkę. Gatunek pierwotnie górski, obecnie najliczniejszy w miastach i osiedlach, gdzie są murowane budynki. Żywi się chwytanymi w locie drobnymi owadami. Gniazdo zakłada w szczelinach i wgłębieniach murów, wśród skał, niekiedy w dziuplach, wyjątkowo w budkach lęgowych. Wyprowadza jeden lęg w roku. Przylatuje zwykle w pierwszych dniach maja, odlatuje w połowie sierpnia. W końcu maja lub w czerwcu składa 2, rzadziej 3 jaja, które oboje rodzice wysiadują 18-21 dni. Młode przebywają w gnieździe ok. 40 dni [1].

Na wstępie trzeba zaznaczyć, że ochrona gatunkowa ptaków ma swoje podstawy w prawie europejskim. Na podstawie przepisów Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dz. U. UE L z dnia 26 stycznia 2010 r.), tak zwanej Dyrektywy Ptasiej, wszystkie gatunki ptactwa występujące naturalnie w stanie dzikim na europejskim terytorium państw członkowskich podlegają ochronie. Dyrektywę stosuje się do ptactwa, jak i jego jaj, gniazd i naturalnych siedlisk.

Podobnie, zgodnie z prawem krajowym ochrona gatunkowa kompleksowo obejmuje zarówno poszczególne osobniki zwierząt, jak i ich siedliska oraz ostoje. Takie podejście ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu ochrony, zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej gatunków dziko występujących na terenie kraju lub innych państw członkowskich Unii Europejskiej, rzadkich, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie przepisów umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną.

Fot. Mariusz Grzeniewski

Podstawowym aktem prawnym, który reguluje ochronę ptaków podczas prowadzenia prac termomodernizacyjnych, remontów i innych prac budowlanych jest ustawa o ochronie przyrody. Zgodnie z art. 52 ust. 1 tej ustawy, z uszczegółowionym zapisem § 7 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt obowiązuje zakaz umyślnego zabijania, okaleczania, chwytania, niszczenia jaj, postaci młodych i form rozwojowych, niszczenia gniazd i innych schronień oraz umyślnego płoszenia i niepokojenia oraz niszczenia ich siedlisk lub ostoi, będących ich obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku.

Siedliskiem jest „obszar występowania zwierząt w ciągu całego życia lub dowolnego stadium ich rozwoju”. Miejsca lęgowe ptaków chronionych zlokalizowane w budynkach mieszkalnych należy więc traktować jako ich siedliska podlegające ochronie prawnej.

Co może być siedliskiem?

- stropodach, strych,
- szczeliny między płytami,
- przestrzenie pod parapetami, balkonami,
- przestrzenie między rynną a ścianą,
- ubytki w elewacji,

- przewody kominowe.

Prowadzenie prac powodujące zamurowywanie, zatykanie wymienionych miejsc jest niszczeniem siedliska. Istnieje realne niebezpieczeństwo, że podczas prac może dojść do zniszczenia gniazd oraz zniszczenia jaj, śmierci piskląt.

Generowany podczas prac hałas powoduje niepokoje i płoszenie ptaków, przez co opuszczają one swoje gniazda, natomiast zamurowywanie otworów, w których gniazdują ptaki, powoduje niemożność dostania się ich do gniazd i piskląt.

Czy jest możliwe prowadzenie prac budowlanych, remontowych zgodnie z prawem ochrony przyrody?

Odpowiedź jest oczywista - TAK. Wystarczy przestrzegać tylko kilka zasad.

Po pierwsze, należy zrobić wstępne rozpoznanie - inwentaryzację przyrodniczą - opinię ornitologiczną - poprzez:

- określenie gatunków, ich liczebności oraz lokalizacji schronień,
- wskazanie metod i terminów prowadzenia prac,
- określenie sposobów kompensacji utraconych miejsc lęgowych.

Obserwację siedlisk chronionych gatunków ptaków należy rozpocząć w roku poprzedzającym planowaną termomodernizację budynku i prowadzić ją od marca do listopada.

Po drugie, w przypadku zasiedlenia przez ptaki budynku należy wystąpić z wnioskiem do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska o wydanie zezwolenia na niszczenie gniazd, niszczenie siedlisk, będących obszarem rozrodu, wychowu młodych i odpoczynku oraz umyślnie płoszenie lub niepokoje (wzór [wniosku](#) można pobrać na stronie internetowej RDOŚ w Warszawie).

Prowadzenie prac termomodernizacyjnych jest najczęściej możliwe pod następującymi warunkami:

- po zakończeniu prac termomodernizacyjnych otwory prowadzące na stropodach należy zostawić drożne,
- rurki, którymi przedłużane będą otwory wentylacyjne w nowej warstwie nałożonego styropianu i tynku, muszą mieć średnicę wewnętrzną, taką jak przez pracami ociepleniowymi,
- otwory należy wykonać z materiału porowatego (np. cegła) i powinny posiadać chropowate wnętrze,
- podczas naklejania kolejnych warstw styropianu na ścianę, należy na bieżąco wycinać w styropianie otwory pasujące do światła istniejących otworów,
- w przypadku znalezienia lęgów ptaków, należy odpowiednio zaplanować prowadzenie prac na budynku, aby miejsca z gniazdami zostały ocieplone dopiero po opuszczeniu ich przez ptaki,
- niszczenie gniazd, siedlisk i instalowanie skrzynek lęgowych powinno odbywać się pod nadzorem ornitologa,
- po przeprowadzeniu prac termomodernizacyjnych należy zainstalować skrzynki lęgowe.

Po trzecie, warto również zastanowić się nad terminem prowadzenia prac. Odpowiednio wcześniej zaplanowane mogą odbyć się szybko, sprawnie i bez naruszania przepisów. Wystarczy uwzględnić i dostosować terminy i sposoby wykonywania prac do okresu lęgowego ptaków.

Fot. Monika Stefaniak

Nie zastosowanie się do zaleceń skutkować może:

- skierowaniem wniosku na policję o podejrzeniu popełnienia wykroczenia lub przestępstwa,
- wniesieniem wniosku o ukaranie do sądu,
- skierowaniem wniosku do Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego o wstrzymanie prowadzenia prac budowlanych.

Kiedy można bez zezwolenia niszczyć gniazda ptaków objętych ochroną?

Można usuwać od dnia 16 października do końca lutego gniazda ptasie z obiektów budowlanych i terenów zieleni, jeżeli wymagają tego względy bezpieczeństwa lub sanitarne.

Ochrona przyrody jest częścią składową ochrony środowiska i wobec tego faktu w myśl art. 4 ustawy o ochronie przyrody obowiązkiem organów administracji publicznej, osób prawnych, jednostek organizacyjnych oraz osób fizycznych jest dbałość o przyrodę.

Przestrzeganie przepisów prawa z zakresu ochrony przyrody jest obowiązkiem każdego podmiotu uczestniczącego w obrocie prawnym.

1. [Stanowisko Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w sprawie niszczenia siedlisk podczas prowadzenia prac termomodernizacyjnych.](#)
2. [Stanowisko Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w sprawie stosowania odstraszcaczy ptaków w postaci kolców.](#)

[1] – Mały Słownik Zoologiczny. Ptaki. Tom I. Pod redakcją Przemysława Busse. Wiedza Powszechna. Warszawa. 1990.